

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)

KURULUŞ DÖNEMİ GELİŞMELERİ

- 1302 Koyunhisar Savaşı
- 1326 Bursa'nın Fethi
- 1329 Palekanon Muharebesi
- 1331 İznik'in Fethi
- 1337 İzmit'in Fethi
- 1345 Karesi Beyliği'nin alınması
- 1353 Çimpe Kalesi'nin alınması
- 1363 Edirne'nin Fethi
- 1364 Sırp sındığı Savaşı
- 1371 Çirmen Savaşı
- 1389 I. Kosova Savaşı
- 1396 Niğbolu Savaşı
- 1402 Ankara Savaşı
- 1402-1413 Fetret Devri
- 1444 Varna Savaşı
- 1448 II. Kosova Savaşı

XIV. Yüzyılda Yakın Doğu ve Balkanlar

Anadolu'nun Jeopolitiği

- ✓ **Jeopolitik**, bir yerin bulunduğu coğrafyanın o bölgeye kazandırdığı önem doğrultusunda devletlerin ürettiği politiktir.
- ✓ Anadolu'nun üç kıta arasında bir kesişim noktası olması, önemli ticaret yollarının güzergâhında bulunması, verimli arazilere sahip olması ve üç tarafının denizlerle çevrili olması, farklı iklim çeşitlerinin bir arada olması ve Boğazlara sahip olması bu coğrafyada hâkimiyet kuran devletlere önemli katkılar ve avantajlar sağlamıştır.

XIII ve XIV. Yüzyıllarda Anadolu ve Çevresindeki Devletler

Türkiye Selçuklu Devleti	Kösedağ Savaşı (1243) sonrası yıkılma sürecine girmiş ve Anadolu'da birçok beylik ortaya çıkmıştır.
Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğu	Haçlı Seferleri ve taht kavgalarının etkisiyle Bizans hem Batı Anadolu hem de Balkanlarda güç kaybetmiştir.
İlhanlı Devleti	Moğol İmparatorluğu'nun bir kolu olarak Hülâgû Han tarafından İran'da 1256 yılında kurulmuş, 1336 yılında da yıkılmıştır.
Memlûk Devleti	1250 yılında Eyyubi Devleti'ne son vererek Mısır'da kurulmuştur. 1517 yılına kadar Mısır'dan Anadolu'ya kadar geniş bir alanda hüküm sürmüşler, Baharat Yolu üzerinde de hâkimiyet kurmuşlardır.
Altın Orda Devleti	Cengiz Han'ın torunu Batu Han tarafından 1227'de kurulan bu devlet Timur'un ve Rus Knezliklerinin saldırısıyla zayıflamış ve 1502'de yıkılmıştır.
Balkanların durumu	Bizans, Bulgar ve Sırp kuvvetleri arasında dinî ve siyasi mücadeleler yaşanmıştır.
Avrupa'nın durumu	İngiltere ve Fransa arasında Yüzyıl Savaşları (1337-1453) yaşanmıştır. Kutsal Roma Germen İmparatorluğu da Avrupa'da dinî ve siyasi birliği sağlama amacı gütmüştür.

OSMANLI DEVLETİ'NİN KURULUŞUYLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

- ✓ Osmanlı Beyliği'nin kurucularının; menşei, hangi boya mensup oldukları, Anadolu'ya ilk ne zaman geldikleri, hangi yörelerde yaşadıkları ve beyliğin tam olarak ne zaman ve nerede kurulduğu döneme ait kaynakların yetersizliğinden dolayı belirlenememiştir.
- ✓ Osmanlı Beyliği'ni kuran hanedanın menşesine dair iki farklı görüş ortaya atılmıştır. Bunlardan biri Ertuğrul Gazi'nin babasının Süleyman Şah olduğu diğeri de Gündüz Alp olduğudur.

DİFnot

Bunlardan ikincisinin daha doğru olduğu söylenebilir. Çünkü Süleyman Şah, Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucusu Kutalmışoğlu Süleyman Şah'la karıştırılmıştır. Çünkü Süleyman Şah'ın yaşadığı dönem ile Kayıların yaşadığı dönem örtüşmemektedir.

DİFnot

Osmanlı Beyliği'nin kurucusu Osman Bey'in ismi ilk defa Bizanslı tarihçi Pachymeres'in (Pakimires) *Relations Historiques* (Bizanslı Gözüyle Türkler) adlı eserinde geçmektedir.

- ✓ Genel olarak kabul edilen görüşe göre Osmanlılar; Oğuzların, Bozok Kolu'na bağlı Günhan Soyu'nun Kayı Boyu'na mensuptur.
- ✓ Osmanlı Devleti'nin, Kayı Boyu'na mensup oldukları en yoğun şekilde II. Murat zamanında paralar, toplar ve kılıçlar üzerine işlenen damgalarla vurgulanmaya başlanmıştır.

DİFnot

Osmanlı Devleti'nin böyle bir vurguya ihtiyaç hissetmesinde Ankara Savaşı'ndan sonra yeniden kurulan beylikler arasında Oğuz vurgusunun artması, Osmanlı padişahlarının da bu ortamda meşruluklarını korumak istemesi etkili olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin Kuruluşuyla İlgili Görüşler

Paul Wittek

- Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu "gaza tezine (İslam'ı yayma)" dayandırmıştır.
- Osmanlı Devleti'nin fetihlerinde yağma amacının olduğunu savunmuştur.

M. Fuad Köprülü

- M. Fuad Köprülü, Paul Wittek'in tezine karşılık Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu;
 - > Türkmenleri gaza ruhu ile Bizans'a sefer yapması,
 - > Anadolu'da Beylikler Dönemi'nde oluşan siyasi boşluğun değerlendirilmesi,
 - > Türklerin sahip olduğu savaşçılık ve teşkilatçılık gibi özelliklerin kullanılması,
 - > Kuruluş Dönemi padişahlarının yetenekli olması,
 - > Gaziyân-ı Rûm, Ahiyân-ı Rûm, Bâciyân-ı Rûm ve Abdalân-ı Rûm gibi askerî, sosyal ve iktisadi grupların desteğinin alınması,
 - > beyliğin kurulduğu coğrafyanın jeopolitik konumun etkili kullanılması,
 - > Osmanlı'nın diğer beyliklere diğer beyliklerin de Osmanlı'ya karşı tutumlarının etkisi unsurlarına dayandırmıştır.

Halil İnalçık

- Paul Wittek'in "gaza tezine" katılmakla birlikte bu tezi yetersiz bulmuştur.
- Halil İnalçık "gaza tezini" olayları tek boyutlu görmek ve eksik değerlendirmek olarak düşünmüş ve Osmanlı'nın kuruluşunda;
 - > uç beyliklerin buldukları coğrafyada sosyal durumun değişmesi,
 - > Moğol İstilasından kaçan Türklerin Osmanlı topraklarına sığınmasıyla oluşan nüfus baskısı gibi unsurların da değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Süreci

XIV. Yüzyılın Başlangıcında Anadolu

- ✓ Osmanlı Devleti'nin kurucu unsuru olan **Kayılar** Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alâaddin Keykubat zamanında yaptıkları hizmetler karşılığında ilk olarak Ankara yakınlarındaki Karacadağ yöresine, daha sonra Bizans sınırındaki Söğüt'e **uç beyliği** olarak yerleştirilmiştir.
- ✓ Ertuğrul Gazi'nin öncülüğündeki Kayı Boyu, Bizans'ın elinde bulunan Domaniç'i alınca Türkiye Selçuklu Devlet'i burayı Kayılara kılıç hakkı olarak vermiştir.

DİFnot

Kılıç Hakkı: Türkiye Selçuklularının geleneğine göre fethedilen toprağın, fetheden komutana devlete bağlı kalmak şartıyla geçimlik olarak verilmesidir.

Uç Beyliği: Türkiye Selçuklularının gaza ve cihat yapması, sınır güvenliğini sağlaması, seferlere öncülük etmesi amacıyla Bizans sınırına yerleştiği Türk beylikleri için kullanılan tabirdir.

- ✓ Ertuğrul Gazi'nin ölümü üzerine (1281) Kayıların başına geçen Osman Bey, Moğol baskısından dolayı Anadolu'da kaybolan otorite boşluğunu ve Bizans'ın Batı Anadolu'daki tefurlarının (vali) güçsüzlüğünü kullanarak sınırlarını genişletip güç kazanmaya başladı.

ANADOLU'DA OSMANLI-BİZANS İLİŞKİLERİ VE MÜCADELELERİ

- ✓ Osman Bey Dönemi'nde Anadolu Türk beylikleriyle mücadele etmek yerine Bizans'a karşı gaza ve cihat anlayışı ile bir fetih siyaseti izlenmiştir.

DİFnot

Gaza: İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaştır.

- ✓ Kayılar, Ertuğrul Gazi Dönemi'nde Bizans tefurlarıyla arayı iyi tutmuştur. Ancak Osman Bey Dönemi'nde tefurlarla olan ilişkiler bozulmuş, tefurlara karşı fetihçi siyaset izlenmeye başlamıştır.
- ✓ Osman Bey'in Bizans valisi olan tefurlara karşı yürüttüğü fetih siyasetiyle; **Kulacahisar, Karacahisar, Bilecik** ele geçirilmiştir.
- ✓ Osman Bey, ele geçirdiği bu bölgelerde yaşayan Hristiyan halkı yerlerinden çıkarmamış, onları vergi vermek ve düzeni bozmamak şartıyla himaye etmiştir.

- ✓ Osman Bey, **Domanıç Beli Savaşı**'yla (1287) Karacahisar'ı fethedince kendi adına hutbe okutmuş, aşiret yapısından çıkıp teşkilatlı bir devlet olmak amacıyla şehirdeki kilise camiye çevrilmiş, ulemeden Dursun Fakih buraya ilk Osmanlı kadısı olarak tayin edilmiş ayrıca şehirde bir pazar kurularak vergi alınmaya başlanmıştır.

DİFnot

Osmanlı Beyliği, kurulduğu coğrafya gereği Bizans'a karşı gaza faaliyetlerinde bulunma imkânı elde etmiştir. Diğer beyliklerin sahip olmadığı bu durum Osmanlı Beyliği'ne avantaj sağlamıştır. Kurulduğu coğrafyanın ve izlediği siyasetin Osmanlı Devleti'ne sağladığı avantajlar aşağıda verilmiştir.

- Bizans, IV. Haçlı Seferi'nden dolayı yaşadığı siyasi ve askerî güç kaybını fırsata çevirmiştir.
- Yürütülen gaza ve cihat faaliyetlerinden dolayı Moğol İstilasası'ndan kaçan Türkmenlerin desteği alınmıştır.
- Anadolu'da bulunan dinî niteliği de olan Gaziyân-ı Rûm, Ahiyân-ı Rûm, Bâciyân-ı Rûm ve Abdalân-ı Rûm gibi grupların desteği alınmıştır.
- Beyliklerle mücadeleye başlamadan önce siyasi, askerî ve ekonomik güç kazanacak jeopolitik konumda bulunmasıdır.

Koyunhisar (Bafeus) Savaşı (1302)

- ✓ Osman Bey'in İznik'i kuşatması üzerine Bizans'ın Osmanlı Beyliği'ne karşı harekete geçmesi Koyunhisar Savaşı'na neden oldu.
- ✓ Osman Bey, süvari birlikleri sayesinde Bizans'a karşı kazandığı Koyunhisar Zaferi sonrasında,
 - Osman Bey'in İznik'i ve Bursa'yı hedef alan fetih siyaseti izlemesine rağmen gönüllü birliklerden oluşan askerî gücü kale kuşatmalarında başarılı olmadı.
 - Osman Bey'in beylikler ve Türkmenler arasında liderlik karizması arttı.
 - Bizanslı tarihçi Pachymeres'in (Pakimires) *Relations Historiques* (Bizanslı Gözüyle Türkler) adlı eserinde Osman Bey'den bahsetti.

DİFnot

Halil İnalcık, Koyunhisar Zaferi'nin bu sonuçlarından dolayı Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun 1302 olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bursa'nın Fethi (1326)

- ✓ Bursa kuşatması Osman Bey Dönemi'nde başlamıştı. Ancak Osman Bey'in son dönemlerindeki rahatsızlığından dolayı kuşatmayı oğlu Orhan Bey devam ettirmiştir.
- ✓ Orhan Bey'in **1321'de Mudanya'yı fethederek** Bursa'nın dışarıdan (Bizans'tan) yardım almasını önlemesi ve sonrasında kuşatmayı şiddetlendirmesi şehrin fethini sağlamıştır. Bursa'nın fethinin sonucunda,
 - Bursa, Osmanlı Beyliği'nin başkenti yapılmıştır.
 - Şehirde yaşayan Hristiyanlara can ve mal güvenliği ile inanç hürriyeti sağlanmıştır.
 - Bizans'ın Batı Anadolu'daki etkisi büyük oranda kırılmıştır.

Osman ve Orhan Bey Dönemlerinde Osmanlı Devleti

Maltepe (Palekanon) Savaşı (1329)

- ✓ Orhan Bey, Bursa'nın fethi sonrası Osman Bey Dönemi'nde alınmak istenen ancak alınamayan İznik'in fethine karar verdi.
- ✓ Bizans, Orhan Bey'in bu fetih hareketinin egemenliğindeki İstanbul Boğazı'nı tehlikeye atacağını düşünerek büyük bir ordu kurarak Anadolu'ya geçti. Palekanon'da (Maltepe) yapılan savaşı Orhan Bey kazandı. Orhan Bey'in **Palekanon (Maltepe) Zaferi** sonrası,
 - İznik tekfuru Bizans'ın kendisini kurtaramayacağını anlayarak şehri teslim etti.
 - Orhan Bey Bizans'a karşı yürüteceği seferler için kısa süreliğine beyliğin merkezini İznik'e taşıdı.
 - Bizans, Anadolu topraklarını koruyamayacağını ve geri alamayacağını kabullendi.
 - Orhan Bey'in İzmît'i fethetmesine ve İstanbul Boğazı'nın Anadolu yakasını ele geçirmesine olanak tanıdı.
 - Orhan Bey'in hem beylikler hem de İslam dünyasında itibar ve saygınlık kazanmasına ortam hazırladı.
- ✓ 1337'de İzmît'in fethiyle birlikte Kocaeli Yarımadası'nın fethi tamamlanmış, Bizans'ın Anadolu ile bağlantısı kesilmiştir.

ÖRNEK-1

1340'larda Osmanoğullarının egemenlik alanını gösteren bu haritaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anadolu'da Beylikler Dönemi'nin devam ettiği
- B) Selanik'in Bizans hâkimiyetinde bulunduğu
- C) Osmanoğullarının topraklarının gaza için uygun konumda olduğu
- D) Osmanoğullarının Rumeli'ye geçtiği
- E) Kuzey Ege'deki bazı adaların Bizans'a ait olduğu

(2018-TYT)

RUMELİ'YE GEÇİŞ VE BALKAN FETİHLERİ

- ✓ Osmanlı Beyliği, Bizans'ın Anadolu'daki egemenliğine son verdikten sonra Osmanlılar için Anadolu'da gaza faaliyetlerinde bulunacak, Türkmenlere yurt edinecek alan kalmamıştı.
- ✓ **Bitinya** bölgesine sıkışıp kalmak istemeyen Osmanlı Beyliği için Rumeli'ye geçiş zorunlu bir hâle geldi. Osmanlı Beyliği, Rumeli'ye geçiş için gerekli fırsatı Karesioğlu Beyliği'nde ve Bizans İmparatorluğu'nda yaşanan taht kavgalarında buldu.

Rumeli'ye Geçiş Ortam Hazırlayan Gelişmeler

Karesi Beyliği'nin Alınması

- ✓ Karesi Beyliği'nde Dursun Bey ile Demirhan Bey arasında yaşanan taht kavgasında Orhan Bey kendisinden yardım isteyen Dursun Bey'e yardım etti. Dursun Bey, Orhan Bey'e bu yardımı karşılığında da Bergama, Edremit ve Balıkesir'i vermeyi kabul etti.
- ✓ Orhan Bey'den aldığı destekle taht kavgası yapan Dursun Bey, Demirhan Bey'le mücadele sırasında öldü. Orhan Bey'in askerî gücü karşısında çaresiz kalan Demirhan Bey, Karesi Beyliği'nin topraklarını Osmanlı'ya bırakmak zorunda kaldı.
- ✓ Osmanlı Devleti'nin Karesi Beyliği'ne son vermesiyle beraber, Ece Halil, Gazi Fazıl, Hacı İlbeyi ve Evrenos Bey gibi tecrübeli Karesi komutanları ve kaptanları Osmanlı'nın hizmetine girdi. Karesi Beyliği'nin donanması ve kaptanları da Osmanlı'nın Rumeli'ye geçişinde çok önemli rol oynadı.
- ✓ Karesi Beyliği'nin Osmanlı'ya katılması, Osmanlı'nın Anadolu Türki siyasi birliğini sağlama yolundaki ilk girişimi olarak değerlendirilmiştir.

Çimpe Kalesi'nin Alınması

- ✓ Katakuzen, Bizans'ta yaşanan taht mücadelesinde ve Bizans'ın Balkanlarda Sırp ve Bulgarlarla yaptığı mücadelede Osmanlı yardımına ihtiyaç duyması nedeniyle Çimpe Kalesi'ni damadı Orhan Bey'e askerî üs olarak verdi (1353). Bu şekilde Osmanlı Beyliği Rumeli'de ilk toprağını almış oldu.

Çimpe Kalesi-Bolayır, Gelibolu, Türkiye

Rumeli ve Balkan Fetihleri

- ✓ Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki fetih hareketlerinde;
 - Balkan Devletleri arasında siyasi ve mezhepsel sorunların ve çatışmaların yaşanması,
 - Sırp ve Bulgar krallıkları ile Bosna, Eflâk ve Arnavutluk prenslikleri arasında siyasi birliğin olmaması,
 - Bizans ve Balkan devletlerinin birbirleriyle mücadelelerinde sık sık Osmanlı Devleti'nin desteğine ihtiyaç duyması,
 - İngiltere ve Fransa arasında (1337-1453) yaşanan Yüzyıl Savaşlarının Osmanlı Devleti'ni fark etmelerini engellemesi unsurları kolaylaştırıcı bir etki oluşturmuştur.

Sazlıdere Savaşı (1362) ve Edirne'nin Fethi (1363)

- ✓ Orhan Bey'in oğlu Şehzade Murat komutasındaki Osmanlı askerleri 1359-1361 yılları arasında Çorlu, Lüleburgaz ve Edirne çevresindeki kaleleri fethetmiştir.

DİFnot

Asıl hedefi Edirne'yi fethetmek olan bu çevreleme hareketini Osmanlı Devleti daha önce Bursa, İznik ve İzmit gibi yerlerin fethinde de kullanmıştır.

Orhan Bey

- ✓ Edirne'nin kuşatıldığını gören Bizans, Bulgarlarla ittifak kurarak Osmanlı Devleti'ne saldırmış fakat Osmanlı ordusu, Sazlıdere Savaşı'nda (1362) bu ittifakı mağlup etmiştir.
- ✓ I. Murat, Sazlıdere Savaşı sonrası 1363'te Balkanların kapısı konumundaki Edirne'yi fethetmiştir. Kısa bir süre sonra da Edirne, Osmanlı Devleti'nin yeni başkenti olmuştur. Edirne'nin başkent olmasında;
 - Türkmenlere yurt bulmak ve gaza yapmak isteyen Osmanlı ordusunun fetih yönünün batı olması,
 - Balkanlara yapılacak askerî sevkیاتların ve hareketlerin Bursa'dan yürütülmesinin zor olması,
 - Anadolu Türk beylikleri arasındaki siyasi kargaşadan belirli süre uzak kalınmak istenmesi nedenleri etkili olmuştur.
- ✓ Edirne'nin fethinden sonra Lala Şahin Paşa, önce Filibe'yi ertesi yıl da Gümölcine'yi Osmanlı topraklarına katarak Bizans'ın Avrupa ile kara bağlantısını kesmiştir.

I. Murat

I. Murat Dönemi'nde Osmanlı Devleti

ÖRNEK-2

Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecinin konu edildiği derste Mert Öğretmen, öğrencilerine aşağıdaki bilgileri verir.

- Çimpe Kalesi onun zamanında alınmıştır.
- "Gaziler Sultanı" ünvanını kullanmıştır.
- Devletin ilk medresesini İznik'te yaptırmıştır.

Mert Öğretmen'in, hakkında bilgi verdiği Osmanlı padişahı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orhan Bey B) I. Murat
C) Yıldırım Bayezid D) Çelebi Mehmet
E) II. Murat

(2020-AYT)

ÖRNEK-3

Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda fetih hareketlerine başlamasında, Karesioğlu Beyliği'ne son verilerek donanmaya sahip olunması ve Bizans'ta yaşanan taht kavgalarına müdahale edilerek Çimpe Kalesi'nin alınması etkili olmuştur.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin Balkanlara geçişinde;

- deniz gücünün elde edilmesi,
- aktif bir dış politika izlenmesi,
- batı yönlü fetih politikasının uygulanması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

ÖRNEK-4

Osmanlı Devleti, Bizans'ın hâkimiyetindeki Bitinya bölgesinin tamamını fethedince Rumeli'de fetihler yapmaya başlamıştır.

Osmanlı Devleti'nin izlemiş olduğu bu fetih siyasetinin aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlaması beklenmez?

- A) Gaza faaliyetlerinin Rumeli'de yapılmasına
B) Orta Asya'dan gelen Türkmenlere yurt bulunmasına
C) Halifeliliğin Osmanlı Devleti'ne geçmesine
D) Osmanlı Devleti'ne karşı Haçlı Seferlerinin başlamasına
E) Bizans'ın Rumeli'deki egemenliğinin zayıflamasına

ÖRNEK-5

I. Murat'ın Edirne'yi fethettikten kısa bir süre sonra başkenti Bursa'dan Edirne'ye taşımalarının aşağıdakilerden hangisine katkı sağladığı söylenemez?

- A) Rumeli'de yapılacak fetihlerin kolaylaşmasına
B) Beylikler arasındaki çatışmadan uzak kalınmasına
C) Şehzadeler arasındaki taht kavgalarının önlenmesine
D) Ordunun sefer masraflarının azalmasına
E) Rumeli'deki hâkimiyetin güçlenmesine

Balkanların Türk Yurduna Dönüşmesini Sağlayan Savaşlar

I. Murat (1362-1389)	Sırpındığı Savaşı (1364)	<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı Devleti'nin Edirne'yi fethetmesi üzerine Sırp ve Bulgar kuvvetlerinin çağrısıyla ve papanın desteğiyle kurulan Haçlı ordusunun Osmanlı Devleti'ne saldırması üzerine yapılmıştır. Osmanlı ile Haçlılar arasında yapılan bu ilk savaşı Osmanlı Devleti kazanmıştır.
	Çirmen Savaşı (1371)	<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda ilerleyişinden rahatsız olan Sırplarla yapılan ve Osmanlı ordusunun zaferiyle sonuçlanan savaştır. Bu zafer, Makedonya'nın fethini kolaylaştırmıştır.
	I. Kosova Savaşı (1389)	<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda ilerleyişine karşı koyamayacağını anlayan Sırp Kralı Lazar'ın öncülüğünde kurulan Sırp, Bulgarlar, Bosnalılar ve Arnavutların yer aldığı bir Haçlı (Hristiyan) İttifakı'na karşı yapılan savaştır. I. Murat, Anadolu Türk beyliklerinden aldığı destekle kurduğu orduyla savaşa katılmış ve savaştan zaferle ayrılmıştır. Osmanlı ordusunda ilk top, bu savaş sırasında sesiyle düşmanı korkutmak amaçlı kullanılmıştır. I. Murat, savaş sonrası savaş meydanında gezerken Sırp kralının damadı Milos Obiliç (Miloş Obiliç) tarafından şehit edilmiştir.
I. Bayezid (1389-1402)	İstanbul Kuşatması (1391-1396)	<ul style="list-style-type: none"> Yıldırım Bayezid 1391 ve 1396 yıllarında olmak üzere iki defa İstanbul'u kuşatmıştır. 1396'daki kuşatma öncesinde Anadolu (Güzelce) Hisarı'nı yaptırmıştır.
	Niğbolu Savaşı (1396)	<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda kazandığı zaferlerden ve ilerleyişinden rahatsız olan Hristiyan güçler tarafından kurulan ordunun Niğbolu Kalesi'ni kuşatması üzerine yaşanan savaştır. İstanbul'u kuşatmakla meşgul olan Yıldırım Bayezid kuşatmayı sonlandırıp Niğbolu'ya gelerek Haçlı ordusunu mağlup etmiştir. Mısır'da bulunan Abbasi Halifesi, Yıldırım Bayezid Han'a bu zaferinden dolayı "Sultan-ı İklîm-i Rum" (Anadolu Sultanı) ünvanını vermiştir.
II. Murat (1421-1451)	İstanbul Kuşatması (1422)	<ul style="list-style-type: none"> Bizans'ın Düzmece Mustafa'ya destek vererek taht kavgasını desteklemesi üzerine 1422'de yapılan kuşatmadır. Ancak başarılı olunamamıştır.
	Varna Savaşı (1444)	<ul style="list-style-type: none"> Macarların Edirne-Segedin Antlaşması'nı imzalamasına rağmen küçük yaşta II. Mehmet'in tahta geçmesini fırsat bilen Haçlıların Osmanlı'ya saldırmasından dolayı yaşanmıştır. II. Murat, devlet adamlarının ve II. Mehmet'in çağrısıyla Haçlılara karşı mücadele etmek için tekrar tahta geçmiş ve Haçlıları 1444'te Varna Savaşı'nda mağlup etmiştir.
	II. Kosova Savaşı (1448)	<ul style="list-style-type: none"> Hunyadi Yanoş komutasındaki Haçlıların Varna Savaşı'nın intikamını almak için yeniden saldırmasıyla 1448'de yapılan savaştır. II. Murat komutasındaki Osmanlı ordusu ile Haçlılar arasında yapılan II. Kosova Savaşı'nı Osmanlı Devleti kazanmıştır. Bu galibiyet, Osmanlı Devleti'nin Balkan hâkimiyetinin kesinleşmesini sağlamıştır.

Rumeli ve Balkanlarda Yapılan Savaşlar

ÖRNEK-6

II. Mehmet'in küçük yaşta tahta geçmesinden yararlanmak isteyen Avrupa devletlerinin, Edirne-Segedin Antlaşması'na uymayarak Macarlar ve Lehlielerin önderliğinde kurdukları Haçlı ordusunun ilerlemesi nedeniyle II. Murat'ın ordunun başına geçtiği savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varna Savaşı B) Birinci Kosova Savaşı
C) Çirmen Savaşı D) İkinci Kosova Savaşı
E) Niğbolu Savaşı

(2022-AYT)

Balkanların Fethinde Uygulanan İskân ve İstimalet Politikaları

- ✓ **İskân siyaseti**, kuruluşundan itibaren Osmanlı Beyliği'nin fethettiği topraklara, Türk nüfusu yerleştirdiği ve fethedilen bölgelerde kalıcı olmayı amaçladığı politikasıdır. İskân politikası ilk defa Orhan Bey zamanında Rumeli'ye geçilmesiyle uygulanmaya başlanmıştır.

İskâna Tabi Tutulanlar	İskân Edilenlere Sağlanan Kolaylıklar	İskân Politikasının Amaçları
<ul style="list-style-type: none"> Gönüllü olanlar Konargöçer Türkmenler Kavgalı aşiretlerden biri Göçebeler İskân bölgesine yakın olanlar 	<ul style="list-style-type: none"> Belirli bir süre vergi alınmaması İşlemesi için toprak tahsis edilmesi Araç gereç ihtiyaçlarının ücretsiz karşılanması 	<ul style="list-style-type: none"> Fethedilen bölgelerin Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağlamak Konargöçerleri yerleşik hayata geçirmek Gayrimüslimlerin olası ayaklanmasını önlemek Fetih hareketlerinin sürekliliğini sağlamak İmar faaliyetleriyle fethedilen bölgelere Türk İslam kimliği kazandırmak

DİFnot

Osmanlı Devleti, iskân politikasından yeni yerleri tarım alanlarına açarak üretimi artırması, konargöçerleri yerleşik yaşama geçirek otorite altına alması ve kavgalı aşiretleri birbirinden uzaklaştırarak asayişini sağlaması faydalarını görmüştür.

- ✓ **İstimalet siyaseti**, Osmanlı Beyliği'nin fethettiği topraklarda egemenliği altına aldığı gayrimüslim halka uyguladığı hoşgörü politikasıdır. Osmanlı Devleti, sözlük anlamı "meylettirme, cezbetme, gönül alma" olan istimalet politikasıyla;
- gayrimüslim halkın devlete olan sadakatini artırmayı,
 - olası isyanları önlemeyi,
 - olası gayrimüslim göçlerini önleyerek demografik yapıyı korumayı
- amaçlamıştır.
- ✓ İstimalet siyasetinin uygulanmasıyla gayrimüslimler, Osmanlı topraklarında haraç ve cizye vergilerini vererek;
- kendi dil, din ve kültürlerini özgürce yaşama,
 - kendi hukuklarını devam ettirme
- haklarına sahip olmuşlardır.

ÖRNEK-7

Osmanlılar Rumeli'ye geçtikten sonra ele geçirdikleri topraklara Anadolu'nun çeşitli yerlerinden önemli miktarda Türk nüfusu nakletmiştir. Kuruluş devrinde Rumeli'ye geçirilen bu kitlelerin iskanında Anadolu'daki bazı tarikatlara mensup dervişler de rol oynamıştır.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi ileri sürülemez?

- Balkanlarda nüfus yapısının değiştiği
- Yeni yerleşim alanlarının açıldığı
- Daha ileriye fetih yapma imkânının doğduğu
- Hristiyan halkın kitlesel olarak din değiştirdiği
- İslamiyet'in Rumeli'de yayıldığı

(2017-LYS)

ÖRNEK-8

Osmanlı Devleti, Rumeli ve Balkanlarda fethettiği topraklarda halka uyguladığı istimalet siyasetiyle onların dil, din, kültür ve hukuklarını devam ettirmelerine izin vermiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlaması beklenmez?

- Osmanlı topraklarında kültürel çeşitliliğin korunmasına
- Gayrimüslimlerin Osmanlı topraklarından göçlerinin önlenmesine
- Yeni fethedilen topraklardaki hâkimiyetin kolay sağlanmasına
- Haçlı İttifakı'na Osmanlı halkından destek verilmesinin önlenmesine
- Haraç ve cizye vergilerinde düşüşlerin yaşanmasına

1. XIV. yüzyılda Balkanlarda Sırp, Bulgar ve Macar krallıkları ile Arnavut, Bosna, Hersek, Eflâk, Boğdan ve Erdel Beylikleri bulunuyordu. Bunların en güçlüsü olan Sırp Krallığı, Balkan topraklarının tümünü ele geçirmek için diğer Balkan toplulukları ve Bizanslılarla mücadele hâlindeydi. Birbirleriyle mücadele eden bu güçler, yer yer Osmanlı Devleti'nin de yardımına ihtiyaç duyuyorlardı.

Bu bilgilere bakılarak Balkanlarda bulunan güçlerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Aralarında siyasi birliğin olmadığına
B) Haçlı İttifakı kurulmaya çalışıldığına
C) Siyasi ve askerî çatışmaların yaşandığına
D) Müttefik arayışı içinde olduklarına
E) Sırpların etkin güç olmaya çalıştığına

2. Mehmet Fuad Köprülü Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda "Beyliğin kurulduğu coğrafyanın jeopolitik konumunun etkili kullanılması" unsurunun da önemli bir etken olduğunu söylemiştir.

Mehmet Fuad Köprülü'nün bu tezine Osmanlı Devleti'nin;

- I. gaza ve cihat yapabilmesi,
II. Türkmenlere yurt açabilmesi,
III. veraset sisteminin düzensiz olması

durumlarından hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. Osman Bey, İnegöl tekfuru ile yaptığı Domaniç Beli Savaşı'ndan sonra fethettiği Karacahisar'ı, beyliğinin merkezi yapmıştır. Sonrasında şehirdeki kiliseyi camiye çevirmiş, ulemadan Dursun Fakih'i buraya kadı olarak atamıştır. Şehirde de bir pazar kurarak vergi almaya başlamıştır.

Osman Bey'in bu faaliyetlerinin aşağıdakilerden hangisine yönelik olduğu söylenemez?

- A) Türk İslam kültürünü yeni yerlere yaymaya
B) Fetih bölgelerinde adaleti sağlamaya
C) Siyasi ve hukuki yapıyı teşkilatlandırmaya
D) Ekonomik hayatı canlandırmaya
E) Anadolu'da Türk siyasi birliğini kurmaya

4. **Osmanlı ile Bizans arasında yapılan ilk savaşlar olma özelliğine sahip olan Koyunhisar (Bafeon) ve Maltepe (Palekanon) savaşlarının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Osman Bey'in Kayı Boyu'nun başına geçmesi
B) Osmanlı kuvvetlerinin İznik'i kuşatması
C) Osman Bey'in, beyliğin merkezini Karacahisar'a taşıması
D) Harmankaya tekfuru Köse Mihal'in Osmanlıların hizmetine girmesi
E) Osman Bey'in ordusunun gönüllü birliklerden kurulması

5. Osmanlı Beyliği XIV. yüzyılın ilk yarısında Rumeli'ye geçiş ve fetihlerde bulunma imkânı bulmuştur.

Osmanlı Beyliği'nin bu imkânı elde etmesinde aşağıdaki gelişmelerden hangisinin katkısı olduğu söylenemez?

- A) Karesioğlu Beyliği'ne son verilmesi
B) Bizans'taki saltanat mücadelesine karışılması
C) Çimpe Kalesi'nin fethedilmesi
D) Anadolu'da siyasi birliğin olmaması
E) Gaza ve cihat anlayışına sahip olunması

6. Gamze Öğretmen, dersinde "Osmanlı Devleti, Orhan Bey'in Rumeli'de başlattığı fetihlerden itibaren fethedilen topraklara Anadolu'dan gönüllü olarak gelenleri, konargöçerleri ve kavgalı aşiretlerden birini iskân politikası kapsamında yerleştirmiştir." bilgisini verdikten sonra öğrencilerine "İskân siyasetinin Osmanlı Devleti'ne sağladığı katkılar nelerdir?" sorusunu sormuştur.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisinin cevabı doğru olarak kabul edilemez?

- A) Nurcan: Fetih bölgelerinin Türkleşmesi ve İslamlaşması
B) Yiğit: Türkler arasında yerleşik yaşamın yaygınlaşması
C) Sevtap: Fetih bölgelerinde Türk hâkimiyetinin güçlendirilmesi
D) Ferhat: Fetih hareketlerinde sürekliliğin sağlanması
E) Buse: Osmanlı genel nüfusunda artışların yaşanması

7. I. Murat, şehzadeliği sırasında gerçekleştirdiği Çorlu ve Lüleburgaz'ın fethinden sonra 1361 yılında Edirne'nin fethi için harekete geçmiştir. Bu girişim sırasında Edirne'yi savunmak isteyen Bizans, Sazlıdere Savaşı'nda mağlup edilmiştir. I. Murat, tahta geçtikten sonra da Edirne'nin fethi gerçekleştirilmiştir (1363).

Bu bilgilere göre I. Murat'la ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Babası Orhan Bey'i tahttan indirdiği
 B) Bizans'a karşı Rumeli'de başarılar elde ettiği
 C) Hanedan mensuplarıyla taht kavgası yaşamadığı
 D) Osmanlı ordusunu düzenli hâle getirdiği
 E) Rumeli'de siyasi birliği sağladığı
8. Zeynep, Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecini anlattığı sunumunda aşağıdaki bilgileri vermiştir.
- İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahıdır.
 - Haçlılara karşı Niğbolu Zaferi'ni kazanmıştır.
 - Halife tarafından Sultan-ı İklim-i Rum ünvanı verilmiştir.

Buna göre Zeynep'in verdiği bilgilerin kuruluş döneminin aşağıdaki padişahlarının hangisiyle ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Osman Bey
 B) Orhan Bey
 C) Yıldırım Bayezid
 D) I. Mehmet
 E) II. Murat
9. Osmanlı Devleti'nin Bizans karşısında kazandığı zaferler üzerine Sırp kralı Lazar öncülüğünde Sırp, Bulgar, Bosna ve Arnavut kuvvetlerinin yer aldığı bir ordu kurulmuştur. I. Murat da bu ittifaka karşı Osmanlı ve Anadolu beyliklerinin askerlerinden oluşan bir ordu kurmuştur. Taraflar arasında 1389'da Osmanlıların zaferiyle sonuçlanan I. Kosova Savaşı yaşanmıştır.

Bu bilgilere bakılarak,

- I. Osmanlı Devleti, Balkan milletleri için tehdit oluşturmuştur.
 II. Balkanlarda egemenlik mücadelesi yaşanmıştır.
 III. Anadolu'da Türk siyasi birliği sağlanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) I ve II
 D) II ve III
 E) I, II ve III

10. Osmanlı ordusunda ilk top, sesinden faydalanılarak düşmanı korkutmak amacıyla aşağıdaki savaşların hangisinde kullanılmıştır?

- A) Sazlıdere Savaşı
 B) I. Kosova Savaşı
 C) Sırpsındığı Savaşı
 D) Varna Savaşı
 E) Niğbolu Savaşı

- 11.

Osmanlı Devleti'nin 1389'da ulaştığı sınırları gösteren bu haritaya göre Osmanlı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türk beylikleri ile iyi ilişkiler kurduğu
 B) Anadolu ve Rumeli'de hâkimiyet kurduğu
 C) Bizans'ın toprak bütünlüğünü engellediği
 D) Çanakkale Boğazı'nı kontrol ettiği
 E) Birden çok denize çıkışının olduğu

1064785	
ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

OSMANLI DEVLETİ'NİN ANADOLU TÜRK SİYASİ BİRLİĞİNİ SAĞLAMA FAALİYETLERİ

- ✓ Osmanlı Devleti Türk beyliklerine karşı izlediği siyasette;
 - Osman ve Orhan Bey dönemlerinde barış,
 - I. Murat Dönemi'nde devlete bağlı birer vassallık (tabi olan devlet),
 - I. (Yıldırım) Bayezid Dönemi'nde direk merkeze bağlama politikalarını uygulamıştır.
- ✓ Osmanlı Devleti'nin Anadolu Türk siyasi birliğini sağlama yolundaki en büyük rakibi Karamanoğlu Beyliği olmuştur. Ancak Karamanoğlu Beyliği bu rekabette;
 - 1367'de Latinlerin elindeki Gorigos Kalesi üzerine düzenlediği seferde başarısız olması,
 - 1387'de Osmanlı Devleti'ne (I. Murat) karşı Frenkyazısı Savaşı'nda mağlup olması nedeniyle üstünlüğü Osmanlı Devleti'ne kaptırmıştır.

I. Bayezid

DİFnot

Karamanoğlu Beyliği, Osmanlı Devleti'yle olan rekabetinde Haçlılarla ittifak yapmaktan çekinmemiştir.

Hâkimiyet Altına Alınan Türk Beylikleri ve Topraklar

- ✓ Osmanlı Devleti'nde Anadolu Türk siyasi birliğini sağlama yolunda ilk adım Orhan Bey Dönemi'nde taht kavgalarının yaşandığı Karesioğlu Beyliği'nin alınmasıyla atılmıştır.
- ✓ I. Murat Dönemi'nde, Germiyanolu Beyliği'nden çeyiz yoluyla (Kütahya, Emet, Simav ve Tavşanlı), Hamitoğulları Beyliği'nden 80 000 akçe karşılığında (Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Yalvaç ve Karaağaç) topraklar alınmıştır.

DİFnot

Bu durum Osmanlı Devleti'nin Anadolu Türk siyasi birliğini barışçıl yollarla da sağlamaya çalıştığının göstergesidir.

- ✓ Yıldırım Bayezid, 1389-1390 yıllarında Saruhan, Aydın, Menteşe, Hamit, Germiyan beyliklerini doğrudan Osmanlı hâkimiyetine almış; Karamanoğulları, Candaroğulları ve Kadı Burhaneddin Devleti'ni de baskı altına almıştır.
- ✓ Osmanlı Devleti'nin Anadolu'da siyasi birliği sağlamak istemesi Akkoyunlular, Memlûklular ve Timurlular ile ilişkilerinin bozulmasına neden olmuştur.
- ✓ Osmanlı Devleti Anadolu'da son verdiği beyliklerin merkezini şehzade sancağı olarak da kullanmıştır. Bu uygulamayla eskiden bir bey tarafından yönetilen halkın Osmanlı hanedanına olan sadakatı artırılmak istenmiştir.
- ✓ Osmanlı Devleti, Anadolu'da topraklarına kattığı bölgelerde hâkimiyetini pekiştirmek için ilk iş olarak tahrir yaptırmıştır.
- ✓ Osmanlı Devleti ele geçirdiği toprakların beylerine, o topraklarda geçimlerini sağlamaları amacıyla tımarlar vermiştir.

DİFnot

Tımar: Osmanlı Devleti'nde devlete ait arazilerin vergi kaynaklarının geçimlik olarak tahsis edildiği sistemdir. Bu topraklar, devlete ait olup toprakların başkasına devredilmesine ve satılmasına izin verilmemiştir.

Tahrir: Fethedilen toprakların vergi kaynakları, nüfusları ve hayvan sayılarını kaydederek muhtemel gelirlerin tespit edilmesidir. Bu kayıtların tutulduğu deftere de **tahrir defteri** denir. Tahrir defterleri Osmanlı Devleti'nin sosyoekonomik yapısı hakkında bilgi veren en önemli kaynaktır.

ÖRNEK-9

Osmanlı Devleti, Anadolu'da rekabet içinde olduğu Karmanoğlu Beyliği'ni Frenkyazısı Savaşı'nda (1387) mağlup etmiştir.

Bu durumun Osmanlı Devleti'ne;

- I. Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlama,
- II. Karadeniz sahillerinde güçlenme,
- III. Osmanlı ordusunu Rumeli'ye geçirme

konularının hangilerinde katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

ÖRNEK-10

Osmanlı Devleti, Anadolu'da ele geçirdiği Türk beyliklerinin merkezine öncelikli olarak Osmanlı şehzadesini göndermeyi tercih etmiştir.

Osmanlı Devleti'nin bu uygulamasının temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halkın Osmanlı hanedanına sadakatini artırmak
B) Şehzadeler arasında taht kavgalarını önlemek
C) Bölgenin ekonomik hayatını canlandırmak
D) Hazineye daha fazla gelir sağlamak
E) Gaza faaliyetlerine hız katmak

TÜRK DEVLETLERİNİN LİDERLİK MÜCADELESİ: ANKARA SAVAŞI (1402)

Ankara Savaşı Öncesinde Osmanlı Toprakları (1402)

- ✓ Osmanlı Devleti, Yıldırım Bayezid Dönemi'nde batıda Haçlıları mağlup ederek, Anadolu'da da Türk beyliklerine son vererek güç kazanmıştır.
- ✓ Timur Devleti, Asya'nın batısında hâkimiyetini güçlendirdikten sonra Karadeniz'in kuzeyinde Cengiz Han'ın torunu Batuhan tarafından kurulan Altın Orda Devleti'ni yıkarak Kafkaslardan Osmanlı'nın doğu sınırlarına kadar egemenlik alanını genişletmiştir.
- ✓ Gücünü artıran bu iki Türk İslam hükümdarının Türk devlet geleneğinde yer alan **Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi'ni (Dünyanın tek hâkimi ideali)** benimsemeleri bu hükümdarların karşı karşıya gelmelerine neden olmuştur.

Ankara Savaşı (1402)

Savaşın Nedenleri

- ✓ İki ülke arasında yaşanan sığınmacı sorunu;
 - Timur'un Anadolu'nun doğusunda bulunan Karakoyunlular ve Celayirliler devletlerinin topraklarını ele geçirmesi üzerine bu devletlerin hükümdarları olan Kara Yusuf ve Celayiroğlu Ahmet'in Yıldırım Bayezid'e sığınması,
 - Yıldırım Bayezid'in son verdiği Anadolu Türk beylerinin Timur'a sığınması
- ✓ Timur'un Osmanlı egemenliğindeki Sivas'ı işgal ederek yağmalaması savaşı kaçınılmaz kılmıştır.

Savaşın Gelişimi

- ✓ Yıldırım Bayezid'in komutasındaki Osmanlı ordusunda Yeniçeriler, Tımarlı Sipahiler, Kara Tatarlar, Sırp ve Ulah askerleri yer alırken; Timur'un ordusunda ise en büyük avantaj fillerini olmuştur.
- ✓ Savaş, Ankara'nın Çubuk Ovası'nda Yıldırım Bayezid'in saldırısıyla başlamıştır.
- ✓ Yıldırım Bayezid'in hâkimiyet altına aldığı beyliklerin topraklarından katılan askerlerin Timur'un safında savaşan eski Türk beylerinin yanına geçmesi ve Timur'un fillerini devreye sokması Osmanlı ordusunun yenilgisine neden olmuştur.

Savaşın Sonuçları

- ✓ Yıldırım Bayezid, Timur'a esir düşmüştür.
- ✓ Timur, eski Anadolu Türk beylerine topraklarını iade etmiş ve Anadolu Türk siyasi birliği bozulmuştur.
- ✓ Yıldırım'ın oğulları Mehmet, İsa, Süleyman ve Musa arasında 11 yıl sürecek taht kavgası (Fetret Devri) başlamıştır.
- ✓ Timur, Yıldırım Bayezid'in oğullarından biri olan Mustafa'yı da esir alarak yanında İsfahan'a götürmüştür.
- ✓ Osmanlı'nın batıya ilerleyişi bir süre durmuş ve İstanbul'un fethi gecikmiştir.

Timur

Yıldırım Bayezid

Ankara Savaşı Sonrasında Osmanlı Devleti'nin Sınırları

Fetret Devri (1402-1413)

- ✓ Osmanlı tarihinde Yıldırım Bayezid'in Ankara Savaşı mağlubiyeti ile başlayan ve Yıldırım Bayezid'in oğulları (Mehmet, Musa, Süleyman, İsa) arasında taht kavgaları ile geçen belirsizlik dönemi **Fetret Devri** olarak adlandırılmıştır.
- ✓ Çelebi Mehmet, 11 yıl süren Fetret Devri'ne 1413'te kardeşlerine karşı yürüttüğü mücadelede başarılı olmuştur. Çelebi Mehmet, Fetret Devri'ne son vererek Osmanlı Devleti'ni yeniden toparladığı için Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu olarak nitelendirilmiştir.
- ✓ Fetret Devri'nde (1402-1413) Osmanlı Devleti'nde,
 - Anadolu Türk siyasi birliği bozulmuştur.
 - Batıya ilerleyiş durmuştur.
 - Merkezî otorite ve sosyoekonomik düzen bozulmuştur.
- ✓ Bu dönemde Karesioğlu Beyliği dışında Aydınoğulları, Karamanoğulları, Menteşeoğulları, Saruhanoğulları, Hamitoğulları, Germiyanogulları, İsfandiyoğulları beylikleri yeniden kurulmuştur.
- ✓ Bu dönemde, Rumeli ve Balkanlarda toprak kaybı ve büyük bir isyan görülmemiştir. Bu durum, iskân ve istimalet politikalarının başarılı olduğuna kanıt olmuştur.
- ✓ Fetret Devri ve sonrasında Anadolu'da aşiret geleneklerinin yeniden canlanması üzerine Osmanlı Devleti Kayı ve Oğuz Boyu vurgusunu artırmıştır.

Şeyh Bedreddin İsyanı (1416-1420)

- ✓ Şeyh Bedreddin'in kazaskerlik görevinden alınması üzerine Çelebi Mehmet Dönemi'nde çıkarttığı, görünürde dinî, gerçekte ise siyasi nitelikli bir isyandır.
- ✓ Osmanlı topraklarında Çelebi Mehmet Dönemi'nde kısa süreliğine etkili olan bu isyan 1420'de Şeyh Bedreddin ile müritleri Torlak Kemal ve Börklüce Mustafa'nın idamı ile son bulmuştur.
- ✓ Bu isyan, Fetret Dönemi'nde merkezî otorite boşluğundan ve bozulan sosyoekonomik yapıdan dolayı çıkmıştır.

Mehmet Çelebi

Şeyh Bedreddin İsyanı

DİFnot

Şeyh Bedreddin, Osmanlı topraklarında çıkan ilk dinî nitelikli isyandır. Bu özelliğiyle Türkiye Selçukluları zamanında çıkan Baba İshak İsyanı ile benzerlik göstermektedir.

II. Murat'ın Tahttan Çekilişi ve II. Mehmet'in İlk Hükümdarlığı

- ✓ II. Murat; Macar ve Sırp larla yaptığı Edirne-Segedin Antlaşması'yla ülkenin batı sınırını, Karamanoğlu Beyliği ile yaptığı saldırmazlık antlaşmasıyla da Anadolu sınırlarının güvenliğini sağladıktan sonra tahtı 12 yaşındaki oğlu II. Mehmet'e bırakmıştır.
- ✓ Ancak Osmanlı tahtına çocuk yaşta bir padişahın geçtiğini öğrenen Macarlar, Edirne-Segedin Antlaşması'nı bozarak Haçlı Seferi'nin düzenlenmesine neden olmuştur.
- ✓ Bu tehlike karşısında devlet adamlarının telkini ile tekrar tahta geçen II. Murat, Haçlıları Varna Savaşı'nda (1444) mağlup etmiştir. Bu başarı Osmanlı Devleti'nin Ankara Savaşı sonrasında bölgede kaybettiği otoritesinin tekrar kazanılmasında etkili olmuştur.